

Dkt. Marv Wilson, Manabii, Kipindi cha 6, Kanuni za Hermeneutical za Kuwaelewa Manabii, Sehemu ya 2

© 2024 Marv Wilson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu Manabii. Hii ni kipindi cha 6, Kanuni za Hermeneutical za Kuwaelewa Manabii, Sehemu ya 2.

Sawa, niko tayari kuanza. Tuombe kabla ya kuanza darasa.

Tunakutazama, Bwana, mara nyingi kila siku ili kukiri kwamba Wewe ndiye GPS yetu. Tunaanguka kutoka kwenye barabara kuu, barabara, ukiwa wa maisha mara nyingi, hata kwenye njia panda na kuingia kwenye shimo, lakini tunakushukuru kwamba unatuita turudi kwenye njia kuu ya maisha na kuendelea kutembea. Tunakushukuru kwamba huo ndio wito wetu, kwamba barabara hiyo inatuongoza mahali fulani.

Tunakushukuru kwamba Maandiko ya Kiebrania yanalenga malengo, kwamba yanatuongoza kwenye imani kwamba dhuluma na udhalimu na kushindwa na ukosefu wa kufikia amani katika maisha haya ni vikwazo vya muda tu. Hakika, hatimaye, tutaona ndoto ya manabii wa Agano la Kale wa ulimwengu wakifunikwa na maarifa ya Mungu huku maji yakiifunika bahari. Hakika, vita hivyo vitakoma na kwamba shalom yako itaenea juu ya wanadamu wote.

Kwa maono hayo, tunakushukuru kwamba umetuita tuwe watu wa upatanisho, haki, na matumaini. Kwa hivyo, je, maono hayo ya manabii yanaweza kuashiria maisha yetu binafsi katika ulimwengu wetu binafsi leo? Ninaomba hivi kupitia Kristo Bwana wetu. Amina.

Sawa, una maswali yoyote, maoni, chochote ungependa kuuliza kutoka kwa hotuba yangu iliyopita? Acha nikupe fursa hiyo. Sawa, tunazungumzia baadhi ya miongozo mipana, kanuni za kifalsafa ili kutusaidia kuelewa vyema manabii. Kutafsiri Maandiko kwa usahihi ni kama mechi ya mieleka kuliko sayansi.

Ni zaidi ya uwezo wa kuwa na usikivu kwa aina fulani za vitu. Hakika, ni sanaa zaidi kuliko sayansi. Na kwa hivyo, si suala la kutumia 1, 2, 3, A, B, C, na kila wakati unapata jibu lile lile.

Sawa, mara iliyopita, nilizungumzia kuhusu mwelekeo mpana kuhusu jinsi watu kanisani walivyoliona suala la Israeli, hasa katika hotuba za kinabii za wakati ujao. Kama nilivyosema mara nyingi, sehemu kubwa ya mafundisho ya kinabii yanahusu hapa na sasa. Manabii walikuwa warekebishaji wa kijamii.

Walijali jamii yao wenyewe. Lakini hilo lilikuwa likisawazishwa kila mara na dhana kwamba kile kilichoonekana wakati huu kilikuwa cha muda tu katika mpango mkuu wa mambo. Kwamba hatimaye, Mungu, kupitia Masihi Wake, angetawala.

Sasa, nikiangalia simulizi la unabii wa kibiblia, nataka kufikia kanuni nyingine. Mara ya mwisho, nilisema, nadhani jinsi tunavyotaka kufanya hivi ni kuanza na Agano la Kale, kisha kwenda kwenye Agano Jipya, na ikiwa Mungu ana neno lingine la ufunuo au mafundisho, basi tunaweza kurudisha hilo katika uelewa wetu wa Agano la Kale. Lakini nahisi kweli tunafanya dhuluma ya Agano la Kale, na kwa kawaida, katika historia ya kanisa, imepewa dhuluma ikiwa mbinu yetu si mbinu ya kanisa la kwanza.

Unaanza na maandiko ya Kiyahudi, ambayo ni neno kutoka kwa Bwana lenyewe, na ikiwa Mungu ana mambo ya ziada ambayo anataka kuyatoa juu yake, fanya hivyo. Lakini hapa, neno la asili, katika muktadha wake, katika mazingira yake, katika agano lake. Kanuni inayofuata ni kukumbuka kwamba sehemu kubwa ya unabii ni ushairi.

Hatushughulikii simulizi la kihistoria lililo wazi. Hakika, karibu theluthi moja ya Agano la Kale lote ni mashairi. Kumbuka msemo wa kale: Waebrania walikuwa wafundi wa maneno.

Na kwa kuwa sisi ni wafundi wa maneno, chochote kinachostahili kusemwa kilikuwa na thamani ya kusemwa vizuri. Na kwa hivyo mwelekeo katika utamaduni wa mdomo ulikuwa kusema mambo ili yakumbukwe. Na kwa hivyo mistari sambamba ya ushairi, upatanishi, matumizi ya sibilance, misemo ya onomatopoeic, mifano, sitiari, vyote vinatukumbusha tunaposhughulika na tamathali za usemi, na mara nyingi tunashughulika na hyperbole ya mashariki.

Hata Baba Ibrahimu, ambaye Biblia inamwelezea kama nabii / navi , kama nabii, mara tatu katika simulizi la Ibrahimu, Mungu anaelezea jinsi wazao wa Abrahamu, baba wa wengi, watakavyokuwa. Anasema, watakuwa kama nyota za mbinguni, watakuwa kama mchanga wa pwani, na watakuwa kama mavumbi ya nchi. Kuna maelezo matatu ya kusema kwamba Ibrahimu atapata watoto wengi.

Sasa, mimi na wewe ni sehemu ya familia hiyo iliyopanuka ya Ibrahimu, si kupitia mbegu ya asili, mbegu ya kimwili, bali kupitia mbegu ya kiroho. Lakini kuna picha isiyo na kikomo kwamba kutakuwa na wengi wao wakitumia aina hiyo ya lugha ya mfano. Naam, hiyo ni kawaida ya sehemu kubwa ya nyenzo katika manabii.

Kwa hivyo, lugha hiyo haina usahihi ambao mtu anaweza kupata katika simulizi la kihistoria lililo wazi. Kwa hivyo, tunahitaji kuzingatia hilo. Kiebrania kinachora picha za maneno kwa lugha hiyo, na hakivutii sana usahihi mara nyingi bali kinatusaidia kupata dhana pana zaidi.

Jambo lingine muhimu tunaposoma fasihi ya unabii ni kukumbuka mwisho wa siku, linalenga mtu binafsi, si matukio. Mojawapo ya matatizo, nadhani, ambayo mbinu ya uelewa wa unabii imekuwa nayo tangu kuanzishwa kwake mara nyingi imekuwa kuweka na kupanga mfululizo wa matukio kwa mpangilio sahihi. Na mijadala mikubwa ingetokea kuhusu kwa nini Bwana anapaswa kuja kabla ya dhiki, badala ya, kama mtu ambaye Ferren Hall ametajwa chuoni, alikuwa mtu wa katikati ya dhiki .

Bwana anakuja baada ya miaka mitatu na nusu. Sawa dab smack katikati ya kipindi cha miaka saba kinachoitwa wakati wa shida ya Yakobo. Na kisha mmoja wa wahitimu mashuhuri zaidi wa Gordon, ambaye taaluma yake kuu, ambaye lengo lake kuu la maisha lilikuwa eskatolojia na ufalme wa Mungu, George Ladd, ambaye ana kitabu katika maktaba yetu hapa kinachosema kuja kwa Bwana baada ya dhiki baada ya kipindi cha miaka saba kumalizika.

Kwa hivyo una mitazamo mbalimbali huko nje na watu wanaweza kupata nguvu nyingi, mabishano mengi, mijadala mingi kuhusu wakati wa mambo haya ambapo mtazamo wa Biblia si wakati bali ni nani. Eskatolojia inamlenga mtu hasa.

Ndiyo maana ya Majilio. Na unapochukua maneno matatu ya Agano Jipya yanayolenga kilele cha yale ambayo manabii wa Agano la Kale waliandika, yote yanamhusu mtu. Epifania, udhihirisho au kuonekana kwa Kristo.

Parousia, kihalisi kuwa kando, inaweza kutafsiriwa kama kuwasili. Parousia , kuwasili kwa Kristo, kuja kwa pili. Na kisha, bila shaka, neno la tatu, apocalypse, ambalo ni ufunuo.

Ufunuo wa Mwana wa Mungu kutoka mbinguni. Kwa hivyo msisitizo huo, ambao katika 1 Yohana katika barua hiyo ndogo kuelekea mwisho wa Agano Jipya, tutamwona kama alivyo, na kila mtu mwenye tumaini hilo ndani yake hujitakasa kama yeye alivyo mtakatifu. Kwa hivyo, tumaini gani? Tumaini la kuja kwake.

Kwa hivyo, eskatologia inazingatia sana mtu binafsi, si matukio. Na unaweza kuwa na kundi lisilofaa ikiwa wanatumia muda mwingi kutambua jinsi tulivyo karibu na mwisho badala ya kuzungumzia kile Agano Jipya linachokiita tumaini lenye baraka. Hilo ndilo jina ambalo George Ladd, mmoja wa wanasayansi wa eskatologia wa kiinjili walio na usawa zaidi wa karne ya 20, alitumia kwa jina la moja ya vitabu vyake, Tumaini Lenye Baraka na Kuonekana kwa Utukufu kwa Mwokozi Wetu Yesu Kristo.

Sawa, hilo ndilo tumaini lenye baraka. Limejikita ndani ya mtu, Kristo. Msisitizo mwingine ninaotaka kuuweka unapoingia katika aina ya unabii wa kibiblia, jinsi tunavyotafsiri unabii haipaswi kuwa kipimo cha ushirika.

Sasa hili linaweza kusikika kuwa la ajabu sana kwa baadhi yenu. Lakini nilipokuwa nikikamilisha masomo yangu ya uzamili na nilikuwa nikitafuta sehemu ambazo

ningeweza kufundisha, kulikuwa na seminari maalum ya theolojia iliyonijia akilini na nikaangalia katika orodha yao ya masomo na kauli yao ya imani. Na walikuwa na mambo sahihi sana kutoka kwa Biblia ya Kiebrania, kutoka kwa nyenzo zetu za unabii za Agano la Kale.

Jambo ambalo labda wengi wenu hamjawahi kulisikia ni wiki 70 za Danieli. Na ilibidi mlielewe hilo kwa njia maalum ya kuwa katika kitivo cha theolojia. Hilo linazidi kidogo, kwa maoni yangu.

Sio tu kwa ajili ya vitivo vya theolojia, lakini kama watu watakuwa na kauli zinazowaunganisha waumini katika ushirika wa ndani. Tena, kauli ya Augustine ni nzuri sana. Haipaswi kusahaulika popote unapoenda.

Katika umoja wa mambo muhimu, katika uhuru usio wa lazima, lakini katika mambo yote ya upendo. Katika umoja wa mambo muhimu, katika uhuru usio wa lazima, lakini katika mambo yote ya upendo. Suala linakuja ni, mambo muhimu ni yapi? Na ningesema hivyo katika historia ya kanisa, kama vile marafiki zetu Wayahudi wanavyoona kilele cha hadithi nzima ya Biblia ya Kiebrania, ya enzi ya haki, amani, na upatanisho hapa duniani, inayohusishwa na mtu wa nyakati za mwisho anayeitwa Masihi.

Kwa hivyo, Wakristo hufikiria jambo lile lile. Jinsi tunavyoelewa mambo haya si muhimu sana. Kwa kweli, mara nyingi huwa na mgawanyiko.

Au, kama Harnack alivyokuwa akisema, kanisa limegawanyika, limegawanyika vipande vipande. Wakati mwingine kuhusu kile ambacho ningekiita hoja ndogo za mafundisho. Mambo ambayo waumini wengi waaminifu wana tofauti kuhusu jinsi wanavyotafsiri au kusoma maandiko fulani.

Kwa hivyo, jinsi tunavyotafsiri unabii haipaswi kuwa kipimo cha ushirika. Tunapaswa kuweka mfumo wetu wa imani, naamini, kama Wakristo, kwa maneno rahisi zaidi: kurudi kwa Kristo kibinafsi, kwa kuonekana katika utukufu mwishoni mwa enzi. Hilo linasema ahadi muhimu, ya kihistoria, ya kiinjili, ya kawaida, na ya msingi inayotuunganisha pamoja.

Sasa, ukitaka kuanza kuongeza pointi na pointi ndogo chini ya hilo, basi hilo linaweza kuwa tatizo. Kwa hivyo, halipaswi kuwa jaribio la ushirika. Nadhani imani katika ufufuo inaweza kuwa sehemu ya kifurushi cha karismatiki ulichokiandaa.

Yaani, kanisa la kwanza lilitangaza na kutangaza nini kama jumuiya ya imani? Ni vipengele gani muhimu vya ujumbe wa Injili kama vinavyopatikana katika 1 Wakorintho 15, 3, na 4? Jinsi Kristo alivyokufa kwa ajili ya dhambi zetu, akazikwa, na kufufuka tena siku ya tatu kulingana na Maandiko. Au kama Paulo anavyosema katika Warumi, kuhusu jinsi anavyotangazwa kuwa Mwana wa Mungu mwenye nguvu

kupitia ufufuo wa wafu. Na ukikiri kwamba Yesu amekufa na kufufuka tena, utaokolewa.

Nadhani ufufuo, kihistoria kwa Wakristo, kutoka Agano Jipya, umekuwa sehemu ya kifurushi cha nyakati za mwisho kinachohusiana na wakati ujao. Kwa sababu hiyo inaambatana na kurudi kwa Kristo. Kama 1 Wathesalonike inavyosema.

Kwa hivyo, 1 Wathesalonike iliandikwa kwa sehemu ili kuwafariji waumini wa mapema. Baadhi yao walihisi walikuwa na harakati iliyoshindwa. Yesu alikuwa amekufa, lakini bado kulikuwa na tumaini hilo la kuungana tena.

Wale waliokuwa wamekufa na kisha walikuwa wamelala wangepufuliwa Kristo atakaporudi kutoka mbinguni. Sawa, hili ndilo tumaini—kurudi kwa Kristo hivi karibuni.

Hiyo ndiyo eschaton, na inamlenga mtu binafsi. Mambo mengine tunayopaswa kujifunza. Ni muhimu ili kuiboresha picha nzima.

Lakini humfuti mtu kwa sababu tuna kutokubaliana kuhusu matukio yanayohusiana na nyakati za mwisho au wakati Kristo anaweza kurudi—hoja nyingine kuhusu hemeneutiki. Kumbuka, Agano Jipya wakati mwingine hutafsiri upya maandiko ya Agano la Kale kwa njia ambazo waumini wa kwanza huenda hawakuzielewa kila mara mwanzoni.

Paulo angeweza kutafakari kuhusu Torati na safari ya mababu zake, na kwa njia, mababu zenu na mababu zangu. Usisahau unaposoma 1 Wakorintho sura ya 10. Sio Wayahudi waliopitia maji ya Bahari Nyekundu.

Ni mababu wa kila mtu kanisani, Myahudi na asiye Myahudi. Mababu zetu, Paulo anawaandikia Wakorintho. Kwa hivyo, mababu zetu walipopitia maji ya Bahari Nyekundu na kuanza kuzunguka kwenye Rasi ya Sinai na kuhitaji maji kwa sababu ilikuwa nchi kavu na kavu, na walipata maji kutoka kwenye mwamba, Paulo anasema, mwamba huo ulikuwa Kristo.

Alikuwa na hisia hii ya kimantiki na ya ufafanuzi kwake ambapo aliona hadithi nzima ikimlenga Kristo ambaye angeweza kuzima kiu ya kiroho. Yule aliyesema ana maji ya uzima, au maji yaliyo hai, kwa kutumia maneno ya Injili ya Yohana. Na kwa hivyo, tuna baadhi ya nyakati hizi za mshangao.

Labda maandishi wa awali wa baadhi ya maandishi haya hawakuwa na uelewa mzuri jinsi usomaji mkubwa wa maandishi haya ungefanywa. Mfano mwingine ni Warumi sura ya 9, mistari ya 24-26. Tutazungumzia kuhusu Hosea katika mihadhara michache.

Na hapa, Paulo anasema, hata sisi aliotuita, si kutoka kwa Wayahudi tu bali pia kutoka kwa Mataifa. Kama asemavyo katika Hosea, Nitawaita watu wangu ambao si watu wangu. Nitamwita mpendwa wangu ambaye si mpendwa wangu.

Na itakuwa kwamba mahali pale pale walipoambiwa, yaani, Israeli, ninyi si watu wangu, wataitwa wana wa Mungu aliye hai. Wazo, maana, na kanuni ya Mungu anayesamehe, anayerejesha, na anayeokoa sasa inatumika kwa Mataifa. Lakini muktadha wa asili, unapoungalia huo katika Hosea, hauzungumzii Mataifa hata kidogo.

Inazungumzia kuhusu Israeli ya kitaifa, kimwili, ya kidunia, ambao katika ufalme wa kaskazini walikuwa waabudu sanamu, wakifuata ibada ya Baali. Na Mungu anazungumzia kuhusu kukatwa kwa uhusiano wake kwa muda na watu wake. Na hivyo, lakini upendo wake ni wa milele.

Anawarudisha na kuwarejesha. Kwa hivyo, kanuni ya jumla, yaani inayoelezea, badala ya kuashiria au kuwa wazi, ambayo ni muktadha wa Hosea. Mwandishi wa Agano Jipya anatumia wazo pana zaidi badala ya kushikamana haswa na muktadha wa matumizi ya watu wa kidunia wa Hosea, Israeli.

Kwa hivyo, Paulo anapanua kanuni hiyo. Jinsi waandishi wa Agano Jipya wanavyotumia maandishi ya Agano la Kale kunaweza kuishia kuwa katika hukumu ya karne ya 20 na 21 ya kisasa kuandika karatasi ya ufafanuzi kama yenye mkazo, ngumu, na isiyounga mkono. Hilo silo linaloonekana kuwa maandishi hayo yanasema.

Lakini kama John Bright asemavyo, unaposoma John Bright, kama umewahi kusoma John Bright katika The Authority of the Old Agano, anasema katika kitabu hicho, unajua, matumizi ya Mungu kwa waandishi hao kupitia Roho Mtakatifu wakati mwingine hupita na kupita kile tunachokiita kanuni nzuri za kawaida za kufanya ufafanuzi wa kibiblia. Kwa hivyo, huwezi, kwa hivyo, kuhoji nia ya Roho Mtakatifu. Ikiwa Roho Mtakatifu alimwambia Paulo kwamba mwamba jangwani ni Kristo, basi ni Kristo kwa sababu nina ufafanuzi wa Agano Jipya wenye mamlaka kuhusu tukio hilo jangwani.

Lakini tena, hiyo ni kawaida sana kwa picha kubwa. Tamaa ya kila mwandishi katika Agano Jipya kuona hadithi hii ikifikia kilele chake. Aina hizi za vivuli na mifumo ya Agano la Kale sasa zinakusanywa pamoja katika hadithi moja kubwa.

Na kwa hivyo, tunaweza kuona upanuzi huo wa maana ya maandiko haya. Unabii wa Yoeli 2, ambao tutauangalia. Yoeli alikuwa nabii wa Pentekoste.

Kwa nini? Petro anapoamka na kutoa mahubiri hayo siku ambayo kanisa linazaliwa katika Matendo 2, ananukuu Yoeli 2 kuhusu Mungu akimimina Roho Wake juu ya wote wenye mwili. Naam, ni nani walioshiriki katika hadhira hiyo? Wasikilizaji hapo,

angalau tunaowajua kutoka Matendo 2, walioitikia ujumbe wa Petro haswa walikuwa Wayahudi wenzake. 3,000 kati yao walizamishwa kwenye mikvehot , au walizamishwa wenyewe.

Labda zile unazoziona sasa kwenye ukuta wa magharibi. Sehemu ya kusini-magharibi ya Mlima wa Hekalu. Kwamba wote wenye mwili, ingawa wasikilizaji wa awali wa Yoeli walikuwa ni Wayahudi waliosikia ujumbe huo.

Lakini matumizi ya ujumbe huo, Yoeli anasema, haya ndiyo. Ingekuwa miaka 20 au zaidi baadaye kabla ya Mataifa, kitaalamu, wasio Wayahudi, watu wote wenye mwili, ambao wangeitikia watakapoingia katika muunganisho wa mzeituni kama matawi ya mzeituni mwitu ambayo sasa yamepandikizwa katika Israeli. Kwa hivyo, ilianza wakati huo, na kwa hivyo tunapaswa kuiona labda zaidi kama kazi inayoendelea.

Kwa hivyo, Agano Jipya wakati mwingine hutafsiri upya baadhi ya maandishi ya Agano la Kale. Na hakika, hiyo ilikuwa kweli kuhusu Masihi, sivyo? Matarajio ya watu wengi wakati Yesu alipokuja yalikuwa zaidi ya shujaa, shujaa, bingwa wa kijeshi, na mtu mashuhuri wa kisiasa. Hilo ndilo ambalo watu walilitaka kimaumbile kwa sababu walikuwa wakihangaika chini ya kisigino cha Roma.

Yesu alipothubutu kusema, ufalme wangu si wa ulimwengu huu, watu labda walikuna vichwa vyao na kusema, wewe ni Masihi wa aina gani? Huyu si Masihi wa aina gani tunayesoma kumhusu katika Biblia ya Kiebrania. Na bado Yesu alikuja kwa namna fulani kama Masihi, lakini si Masihi ambaye umati ulikuwa ukimtarajia kwa sababu hakuwa mapinduzi ya nje ya bomu, bali ilikuwa ni uvamizi ndani ya moyo wa mwanadamu. Geuka kwa sababu ufalme wa Mungu upo.

Utawala na utawala wa Mungu uko hapa. Kwa hivyo, ingawa Agano Jipya linathibitisha kwamba Yesu ndiye Masihi, angalau katika kuja Kwake kwa mara ya kwanza, watu walilazimika kufikiria baadhi ya mambo haya kwa njia tofauti kabisa kuliko walivyofikiria awali. Kwa hivyo, kunaweza kuwa na mshangao.

Jambo linalofuata ninalotaka kulifanya, bila mpangilio maalum katika mambo ninayozungumzia kuhusu kuelewa unabii lakini ningekuwa na shaka nzuri kuhusu kuweka tarehe, chati ndefu, aina ya ushabiki wa itikadi kali, ushabiki wa itikadi kali usio na msingi, na mambo ambayo, mwisho wa siku, yanaweza kupunguzwa zaidi kuwa uvumi kuliko ufafanuzi mzuri. Nilikuambia kuhusu usiku ule wa kutisha katika jiji la Boston katika miaka ya 1840 wakati William Miller alikuwa ameweka tarehe halisi ya kurudi kwa Bwana. Sasa, tuna makundi huko nje leo ambayo hutumia maneno Advent, Seventh-day Adventist, na Advent Christian.

Neno Majilio ni ukumbusho kwamba Bwana anakuja. Kwa njia, watu walikuwa wakikisia wakati William Miller alipojaribu kuweka tarehe hiyo ya kurudi kwa Bwana kwa sababu New England ilikuwa na moja ya majira yake ya baridi kali zaidi

kurekodiwa, na watu walikuwa wakikisia kwa namna fulani. Pia, kulikuwa na mvua kubwa ya vimondo iliyotokea karibu sana na tukio hili, kwa hivyo kulikuwa na watu wengi ambao walikuwa wakifikiria kama hii inaweza kuwa mwisho wa enzi. Naam, baadhi ya matukio haya yaliyoshindwa yanapaswa kuunda shaka nzuri kwa wale ambao wana uhakika sana kuhusu wakati Bwana atarudi.

Baadhi yenu mna wazazi na babu na bibi ambao watawaambia mwaka 1988 ulipofika, hiyo ilikuwa miaka 40 haswa baada ya kuanzishwa kwa jimbo la Israeli. Na tulikuwa na mwinjilisti anayejulikana kitaifa, kwa kweli, ana kipindi chake cha televisheni cha cable. Unaweza kumuona kila siku hapa Chuo cha Gordon.

Bado inaendelea. Alikuwa Chuo cha Gordon na kuzungumza katika mkutano. Ingawa hakuombwa mahususi kufundisha kuhusu mambo ya mwisho, jaribu lilikuwa kubwa mno.

Nakumbuka haswa nikimsikia akisema kwamba Urusi ingechukua hatua, na Syria ingechukua hatua. Alisema kwamba mambo haya yote Mashariki ya Kati yangeanza kutumika kwa sababu hiki kilikuwa kizazi kimoja. Kulingana na Hotuba ya Yesu ya Mizeituni, Mathayo 24, Luka 21, na Marko 13, mambo haya yote yatatokea.

Haya ni mambo yanayohusiana na mwisho wa wakati. Kama Yesu anavyosema katika andiko moja, kizazi hiki hakitapita hadi mambo haya yatakapoonekana, mambo yanayohusiana na kuja kwake mara ya pili.

Kwa hivyo, uvumi ulikuwa mkubwa kwa kipindi hicho maalum. Jimbo la Israeli lilianzishwa mwaka wa 1948, miaka arobaini baadaye, mwaka wa 1988.

Jambo kama hilo lilitokea, bila shaka, katika mwaka wa 2000. Watu wa kila aina wakizungumza. Manabii wa kila aina waliojipaka mafuta walionekana Yerusalemu wakiwa na mavazi yao.

Kudai pembe za barabara, kupitisha njia. Kutangaza mwisho. Ilikuwa mwaka wa 2000, baada ya yote.

Kama mvulana aliyeitwa Mbwa Mwitu. Mbwa Mwitu. Mbwa Mwitu.

Mbwa Mwitu. Tunapaswa kuwa waangalifu sana kuhusu hilo. Kanuni nyingine ya unabii.

Unabii, hasa unabii unaohusu mataifa ya kigeni. Sio unabii mwingi wa kimasihi, lakini unabii mwingi kati ya huu una masharti. Haujaandikwa au kuchongwa kwa marumaru.

Mungu anazingatia mwitikio wa mwanadamu. Kitabu chako cha kiada kilichoandikwa na Abraham Joshua Heschel kuhusu manabii kina maelezo. Majadiliano kwa ukurasa mmoja na nusu.

Inasema hakuna neno ambalo ni neno la mwisho la Mungu. Na hapo Heschel anafafanua wazo hili kwamba nabii anapoweza kusema kitu kama siku arobaini katika kipindi fulani, ataangamizwa. Daima kuna PS anayehusishwa na hilo.

Kwa njia, ukitubu, tunafuta Oracle of Deom hii ambayo imetamkwa kuhusu Ninawi. Kwamba PS, ukitubu, inaweza kubadilisha matokeo ya ujumbe ambao umetolewa hivi punde. Kuna maandishi ya kibiblia ya kawaida yanayohusiana na ukweli kwamba unabii mwingi kati ya huu una masharti ya jinsi watu wanavyoitikia.

Yeremia 18:7 hadi 10. Acha nisome kifungu hicho. Yeremia 18, kuanzia mstari wa 7. Wakati wowote nikitangaza, huyu ndiye Mungu anayesema, kwamba taifa au ufalme utang'olewa, kubomolewa, na kuangamizwa, na ikiwa taifa hilo, nililoonya, litatubu uovu wake, basi nitaghairi.

Nitaacha. Ninapenda neno relieve katika NIV, ambalo nadhani ni wazi zaidi kuliko King James relieve. Wazo la Mungu kutubu ni gumu zaidi kwetu kulielewa.

Kwa hivyo, Mungu anasema ataghairi wala hataleta maafa niliyopanga. Kwa nini? kwa sababu taifa lililoonywa linageuka na kubadilisha tabia yake. Kisha, katika mstari wa 9, anasema upande mwingine wa hilo.

Ikiwa wakati mwingine nitatangaza kwamba taifa au ufalme utajengwa na kupandwa, na kama utafanya maovu machoni pangu na hautaniti, basi nitafikiria tena mema niliyokusudia kuyafanya kwa ajili yake. Sawa, wazo hili la asili ya masharti ya unabii. Kwa hivyo, hatupaswi kufikiria unabii kama hali tuli; utatokea bila kujali neno kwa sababu majibu ya mwanadamu, Maandiko yanaonyesha, yanaweza kwa njia fulani kuathiri matokeo ya unabii huo.

Kanuni nyingine ninayotaka kutaja, kwa kawaida manabii wa Agano la Kale hawakutofautisha kati ya kuja kwa kwanza na kuja kwa pili kwa Kristo. Kutoka kwa mtazamo wa kinabii wa Agano la Kale, walitazama wakati ujao; walitazama huko mbali, na kutoka kwa mtazamo wao, kama wangekuwa wamesimama hapa katika Agano la Kale na kuangalia huko nje, vilele viwili vya milima vilionekana kama kimoja kutoka mahali viliposimama. Kilele cha kwanza cha mlima kinarejelea kuja kwa kwanza, siku ya Bwana iliyoanzishwa katika kuja kwa Kristo, na kilele cha pili, siku ya Bwana iliyotimizwa.

Siku ya Bwana inamaanisha nini? Naam, jinsi inavyotumika katika Agano Jipya, siku ya Bwana itakuja kama mwizi usiku. Hilo, bila shaka, linarejelea ujio wa pili wa Kristo. Lakini kutoka kwa mtazamo wa Agano la Kale, Mungu angekuja tu na kutembelea

historia kuhukumu uovu duniani, kuwaadhibu maadui waliomkataa, na kisha pili, kuwatetea watu wake mwenyewe, kuwaokoa, kufanya kazi yake ya mwisho ya wokovu kwa ajili yao.

Kwa mtazamo wa Agano la Kale, haikuwa ikionekana kila mara kama awamu mbili za tendo moja; unapomtazama Yohana Mbatizaji, au Yohana mtu wa Mikvah, kama Stephen Weiland anavyopenda kumwita, katika kitabu chake kuhusu Wayahudi wakati wa Yesu. Yohana ndiye anayehusika katika maandalizi haya ya Masihi. Katika Mathayo sura ya 3, na Mathayo ndiye mtu anayependa kuunganisha kati ya maandishi ya unabii ya Agano la Kale na kuja kwa Yesu, jumuiya hii ya Mathayo ilijaa Wayahudi waliopenda kusikia, kama Mathayo 1.1 na 1.2 inavyosema, injili ya nasaba ya Yeshua HaMashiach, Ben David, Ben Avraham.

Na Mathayo 1.2 inasema nini? Ibrahimu. Mathayo 1.1 inamtaja Ibrahimu. Mathayo 1.2 inamtaja Ibrahimu.

Na Daudi ndiye mwanadamu wa kwanza kuunganishwa na Yesu katika nasaba hiyo. Na jumuiya ya Matthea ilitaka kusikia hilo. Huo ulikuwa kiungo muhimu.

Sasa, Yohana anapokuja kuandaa njia, Yohana anasema, katika lugha ya kawaida ya kinabii, enyi wazao wa nyoka, lugha ya kukasirisha, mnasikika kama manabii wa Israeli, waadilifu, wa kiroho, watangazaji wa haki, enyi wazao wa nyoka, ni nani aliyewaonya kuikimbia ghadhabu inayokuja? Zaeni matunda yanayolingana na toba. Ubatizo wa Yohana ulikuwa ubatizo wa toba. Msifikiri kwamba mnaweza kusema mioyoni mwenu, tunaye Ibrahimu kama baba yetu.

Sio suala la ukoo, ukoo wa kimwili, au ukoo wa asili. Yohana anasema kuna mengi zaidi. Unahitaji kuishi kama Baba Ibrahimu.

Ishi kwa haki. Ishi kwa imani na utii. Kwa hivyo, anasema, nawaambia ya kwamba kutoka kwa mawe haya, Mungu anaweza kumwinulia Ibrahimu watoto.

Shoka tayari liko kwenye mzizi wa mti. Ni la kuisimua sana. Sana sana kwa maana ya maneno ya manabii wa Agano la Kale.

Na kila mti usiozaa matunda utakatwa na kutupwa motoni. Mimi nawabatiza kwa maji kwa ajili ya toba. Lakini baada yangu anakuja mtu mwenye nguvu zaidi, ambaye hata viatu vyake sistahili kuvibeba.

Yeye atawabatiza kwa Roho Mtakatifu na kwa moto. Sasa hili ndilo andiko linalofuata ambalo nataka kulitaja, hasa mstari wa 12, Mathayo 3:12. Uma wake wa kupepetea u mkononi mwake. Huyu ni Yesu.

Naye atasafisha uwanja wake wa kupuria, akikusanya ngano yake ghalani na kuchoma makapi kwa moto usiozimika. Lugha hiyo ni wazi si ile unayosoma katika Injili ambazo Yesu alitimiza katika utume wake mara ya kwanza. Lugha hiyo inapaswa kuelekezwa kwenye kuja kwake mara ya pili atakapokuja kuhukumu, kusafisha, na kukamilisha kazi aliyoianza.

Na kama vile unavyopaswa kusoma Agano Jipya pamoja na eskatolojia iliyoahirishwa, ukitaka, ndivyo unavyopaswa kufanya hivyo katika Agano la Kale. Kwa sababu wakati mwingine waandishi wa Agano la Kale huandika kuhusu kuja kwa kwanza. Wakati mwingine, wanaandika kuhusu kuja kwa pili.

Lakini waliona jambo hili lote kama ziara ya Mungu katika historia ili kuhukumu na pia kudai, kurejesha, na kwa njia nyingi kuifunga kazi hiyo aliyoianza kati ya wenye haki na wateule. Kuwathibitisha mbele ya mataifa. Kwa hivyo, manabii wanaweza kuzungumzia kuja kwa yeyote kati yao.

Na hawakufanya tofauti hiyo kila wakati. Kwa hivyo, unaweza kuona mambo si sahihi kila wakati. Kuna kanuni nyingine.

Kuwa mwangalifu usisome unabii wa utabiri kwa njia ya kutabiri au kupita kiasi, au kwa njia yoyote ya kutabiri majaliwa. Tuseme wewe ni mtu anayeamini kwamba Biblia inafundisha kwamba Israeli ina haki ya nchi yao ya kitaifa. Imejumuishwa katika Torati.

Kuna hati ya mali isiyohamishika hapo. Kwa nini? Kwa sababu Mungu alimwambia Baba Ibrahimu mwanzoni mwa masimulizi ya Mwanzo, Nitakupa wewe na uzao wako nchi hii kama sehemu ya Berit Olam, agano la milele. Na nchi hiyo itaenea kutoka Frati kaskazini hadi mto wa Misri kusini.

Wasomi wengi wangeuchukulia Mto wa Misri labda kuwa Bonde la El-Arish, si Mto Nile ambao mwanzoni tunaweza kufikiria unafikiriwa kwa sababu uwepo wa Israeli kando ya pwani haujawahi kudai kutua hadi eneo la Nile au Delta. Sasa, mtu anaweza kusema mipaka ya Israeli, ambayo ni mikubwa zaidi, ilijumuisha eneo la Yordani ya kisasa ambapo nusu ya kabila la Manase, ambapo Gadi na Reubeni walikaa moja kwa moja kwenye ukingo wa mashariki wa Bonde la Yordani.

Hiyo ilikuwa sehemu ya nukuu, nchi ya ahadi. Unakumbuka kusoma sura ya kwanza ya Yoshua? Yoshua alitaka ahadi kutoka kwa wale watu kutoka nusu ya kabila la Manase, Reubeni, na Gadi. Wanapata nchi yao hata kabla ya Israeli kuvuka Yordani.

Huo ulikuwa urithi wao. Lakini alitaka ahadi kutoka kwao kwamba kwa sababu tu walipata urithi wao kwanza, bado wangekuwa na ndugu zao watakapovuka kuingia Yeriko kutoka kuvuka Yordani na kusherehekea Pasaka hiyo wakati mana ilipokoma, muujiza huo wa miaka 40. Kwa hivyo, alikuwa na ahadi hiyo.

Sasa, ikiwa mtu katika ulimwengu wa kisasa anasema, sawa, hizi ni mipaka, mipaka iliyotolewa na Mungu, hii ni theolojia ya mali isiyohamishika, watu. Israeli ina haki ya sasa kuhamia katika sehemu hiyo ya magharibi mwa Yordani leo ambayo iko kando ya Bonde la Yordani na kuichukua ardhi hiyo. Hiyo ni sehemu ya ahadi ya mali isiyohamishika katika Biblia kwa Israeli.

Naam, ukisoma hilo kwa uhakika bila kueleweka kwa haki, rehema na huruma zinazohusiana na wale wanaoishi huko sasa, hilo lingekuwa jambo baya sana. Jambo lile lile, baadhi ya watu katika Israeli leo wanaamini kwamba kunaweza kuwa na hekalu lingine kwenye Mlimani mwa Hekalu. Unaweza kuingia katika eneo katika Jiji la Kale linaloitwa Taasisi ya Hekalu, ambapo wanahusika katika utafiti na kutengeneza aina mbalimbali za vifaa.

Baadhi yao wanatumaini kwamba watakuwepo kwa ajili ya aina fulani ya hekalu la baadaye. Lakini tena, ukisoma hilo kwa uhakika, tuseme umesoma Ezekieli 40-48, kihalisi, hili ndilo hekalu jipya. Kwa gharama gani? Je, utaharibu msikiti uliokamilika mwaka 691, Kuba la Mwamba? Mnamo 715, Msikiti wa Al-Aqsa ulitawazwa kuwa Mlima wa Hekalu.

Hilo limejaa kila aina ya matatizo ya kisiasa. Hoja yangu hapa ni kwamba, moja ya mambo ambayo wafuasi wa kabla ya milenia wanapaswa kuwa waangalifu nayo ni kwamba ikiwa wanatazama tu mambo katika Agano la Kale ambayo yanaonekana kuwa ya wakati ujao kuhusu Israeli na wanasoma kwamba kama historia iliyoandikwa awali, huenda wasiwe nyeti. Wana hati, na wana mpango.

Hii ni yetu; kila mtu mwingine anahama kwa sababu Mungu ametupa haki ya kumiliki ardhi. Sisi tuna hati miliki. Nadhani kuna kanuni hapa inayoshinda usomaji wa Biblia kwa uamuzi.

Na hilo ndilo suala la haki, maadili, na huruma. Huenda usipende mambo fulani katika jamii ya Marekani leo, na unaweza kujiambia, ningependelea mtu mwingine asiwe ofisini au sera hii ambayo serikali hii imeichukua. Sikubaliani nayo kabisa kama Mkristo, lakini hutatui tatizo kwa kuwaondoa watu walioliweka. Au ningesema katika Israeli leo, kujilipua kwa mabomu ya kujitoa mhanga si aina inayokubalika ya maandamano ya kisiasa kwa sababu watu wasio na hatia wanaangamizwa.

Una mdomo na ukitaka kupinga na ukitaka kubadilisha mambo, kuna njia sahihi za kufanya hivyo. Lakini huharibu maisha yasiyo na hatia ili kuendeleza ajenda yako mwenyewe. Ukiona ni sawa.

Kwa hivyo, ili kumalizia hili leo, ni lazima tuwe waangalifu tuisome Biblia kwa makusudi kwa namna ambayo tunalazimisha mapenzi yetu kwa wengine na kusababisha ugumu, ugumu usio wa lazima, kwa sababu tu Mungu amesema, nina

sauti kwa hili. Na kwa hivyo, kwa hivyo, sauti ya Mungu au jinsi ninavyosoma Maandiko inachukua kipaumbele kuliko kila kitu kingine. Tunapaswa kuwa werevu na wenye usawa katika matumizi ya kile tunachofikiri Maandiko yanafundisha.

Kwa hivyo, wakati mwingine tunapaswa kuchukua mtazamo mrefu na kutambua kwamba matumizi ya papo hapo ya baadhi ya mambo haya yanaweza kuwa mabaya zaidi tusipoyatumia kwa uangalifu. Hiyo ndiyo itakuwa hivyo kwa leo, na nitaendelea hapo Jumatano.

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu manabii. Huu ni kipindi cha 6, Kanuni za Hermeneutical za Kuwaelewa Manabii, Sehemu ya 2.